

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С. КОСТЮКА НАПН
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ

ДІЯЛЬНІСНО-ПОВЕДІНКОВІ ФАКТОРИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції

28-29 листопада 2014 рік

Харків
2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНЬСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ

ДІЯЛЬНІСНО-ПОВЕДІНКОВІ ФАКТОРИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

з нагоди 210-річчя Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди,
90-річного ювілею кафедри рефлексології
ХНПУ імені Г. С. Сковороди (1924-2014),
125 річниці з дня народження професора А. І. Соколянського,
засновника вітчизняної школи тифлосурдопедагогіки,
5-річчя Товариства психологів України в Харківській області

Харків, 28-29 листопада 2014 рік

Харків
2014

УДК 159.95

ББК 88.52

Д 44

Редакційна колегія:

Хомуленко Т.Б. (відповідальний редактор), доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедру практичної психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Кузнєцов М.А., доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового інституту педагогіки та психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, протокол № 10 від 04.11.2014 року

Д 44 Діяльнісно-поведінкові фактори життєздатності людини: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Харків, 28-29 листопада 2014 року. – Харків: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2014. – 256 с.

ISBN 978-617-7225-10-1

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “ Діяльнісно-поведінкові фактори життєздатності людини ” за наступними напрямками: діяльнісні детермінанти розвитку особистості; психологічна служба освіти у забезпеченні актуалізації психологічних ресурсів життєздатності суб’єктів педагогічного процесу; психологічний супровід особистості в умовах психотравмуючих ситуацій; психолого-педагогічні технології сприяння розвитку поведінкових моделей життєздатності особистості.

Матеріали конференції віддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психології. Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів та магістрантів, студентів гуманітарних спеціальностей, практичних психологів, вихователів, соціальних та медичних працівників. Матеріали друкуються в авторській редакції.

© Видавництво ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ISBN 978-617-7225-10-1

КІЛЬНИКІВ ЯК САМОСТІЙНА ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	
Заїка Є.В. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА У ПРОДУКТИВНІЙ (ПОБУТОВО- ТРУДОВІЙ) ДІЯЛЬНОСТІ: ПОГЛЯДИ О.В. ЗАПОРОЖЦЯ	51
Іванова Е.Ф. И.А.СОКОЛЯНСКИЙ КАК ОСНОВАТЕЛЬ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ТИФЛОСУРДОПСИХОЛОГИИ	53
Ігоніна Т.А. ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ ТА СОЦІОМЕТРИЧНОГО СТАТУСУ ОСОБИСТОСТІ	55
Ільїна Ю.Ю., Віноградова К.С. ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ З ВАДАМИ ЗОРУ	57
Камінська С.В. ПРОФЕСІЙНА МОБИЛЬНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	60
Кордонєць В.В. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕТЕРМІНАНТ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ ФУНКЦІЇ МОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОНТОГЕНЕЗІ	62
Лаврова О.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ	64
Лісєна Т.О. ЕМОЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	65
Лукашенко І.Н. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АДАПТАЦИИ СВЕРХОДАРЕННЫХ ВЗРОСЛЫХ	67
Ляшенко Г.І. ПРИЧИНИ ТА ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ АГРЕСІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	69
Мальшева А.А. ОБРАЗ СМЕРТИ В ФАНТАЗИЯХ И ПРЕДСТАВЛЕНИЯХ ЛЮДЕЙ	71
Мар'єнкова Я. ПОРУШЕННЯ ПОВЕДІНКИ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	73
Михайленко О.Ю. РОЛЬОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	75
Моргун В.Ф. СИСТЕМО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У ПОБУДОВІ БАГАТОВИМІРНОЇ ПЕРІОДИЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	77
Музика О. Л. КОГНІТИВНО-ТВОРЧІ ПОТРЕБИ У ЦІННІСНИЙ РЕГУЛЯЦІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧО ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ	80
Мушнієвська О.В. ТЬЮТОРСТВО, КАК ФАКТОР УСПЕШНОЙ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ СТУДЕНТОВ ПЕРВОКУРСНИКОВ	81
Oleynikova K.V., Shukalova O.S. PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE ACTIVITY APPROACH IN TEACHING ENGLISH	83
Панченко О.А., Гаража М.В., Станішевська Я.Ю. ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ ДО ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР	85
Панченко О.А., Симоненко Е.Б., Антонов В.Г. ПРОБЛЕМЫ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕБѐНКА	87
Перельгіна Л.А., Крепчук К.Ю. ВЛИЯНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ СТЕРЕОТИПОВ НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СПАСАТЕЛЕЙ	90
Петренко М.В. САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНЕ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ	92
Пилипенко Д.В. ЗНИЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ	94

СЕКЦІЯ 4. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ПОВЕДІНКОВИХ МОДЕЛЕЙ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ 210

Большакова А.М. ЖИТТЄТВОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ 210

Братишко В.А. ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ВЛИЯНИЯ НА РАЗВИТИЕ ПОВЕДЕНЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ ЖИЗНЕСПОСОБНОСТИ ЛИЧНОСТИ. ИНТЕРАКТИВНОЕ МОБИЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНИЕ «ЗДОРОВЬЕ В КАРМАНЕ» 212

Бурейко Н.О. БІЛІНГВІЗМ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ 214

Дорошко І.І. ПЛЮРАЛІЗАЦІЯ СТИЛІВ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ У СУЧАСНИХ ПРАКТИКАХ 216

Жарикова С.Б. О ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ БЛАГОПОЛУЧИИ В «ТРЕТЬЕМ ВОЗРАСТЕ» 218

Клименко Ю.О. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В КРИЗАХ 220

Костикова О.В. НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ АРТ-ТЕРАПИИ В КОНТЕКСТЕ ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЖИЗНЕСПОСОБНОСТИ ЛИЧНОСТИ 222

Крейдун Н.П., Поливанова Е.Е. КАУЗОМЕТРИЯ КАК СПОСОБ МОДЕЛИРОВАНИЯ ПОВЕДЕНИЯ ЖИЗНЕСПОСОБНОЙ ЛИЧНОСТИ 225

Кузікова С.Б. НЕПЕРЕРВНИЙ САМОРОЗВИТОК ЯК УМОВА ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ 227

Лисенко Л.М. ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ПАМ'ЯТІ 229

Макарова І.І. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВОГО ТРЕНІНГУ 232

Милославська О.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ 234

Могильова Н.М. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ОСОБИСТОСТІ 236

Нікітіна О.П., Стаченко А.В. ВПЛИВ ГУМОРУ ЯК ОДНОГО З ЧИННИКІВ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ НА ПРОФЕСІЙНЕ МАЙБУТНЄ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ 238

Перегатько Л.Г. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ 239

Підчасов Є.В. ПРАВОВА ПОВЕДІНКА ТА ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 241

Поуль В. С. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ВОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ 244

Сорока А. В. ОСОБЛИВОСТІ РЕАДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ПІСЛЯ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ 246

Талаш І. О. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РОЛЬОВИХ КОНСТРУКТІВ 248
ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Твердохвалова Ю.Л. РОЗВИТОК САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПОВЕДІНКИ ЯК 250
ЗАПОРУКА МАЙБУТНЬОГО ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ

Федорова Є.В., Корчака М.В. ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 252
ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Філенко І.О. СИМВОЛІЧНІ РЕСУРСИ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ: 254
СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ, РОЗВИТОК

побоювання можливої невдачі. Для високотривожних людей більшої стимулюючої силою має повідомлення про успіх, ніж про невдачу. Низькотривожних людей більше стимулює повідомлення про невдачу. Особистісна тривожність привертає індивіда до сприйняття й оцінки багатьох, об'єктивно безпечних ситуацій як таких, які несуть в собі загрозу. Діяльність людини в конкретній ситуації залежить не тільки від самої ситуації, від наявності або відсутності у індивіда особистісної тривожності, але і від ситуаційної тривожності, що виникає в даній людини в даній ситуації під впливом складних обставин.

Взаємодія людини і групи має велике значення в будь-який віковий період. Розвиток особистості, включеної в соціальні групи, відбувається відповідно до характеру, вимог і цілей суспільства. Досвід соціальної взаємодії особистості набуває в групі однолітків як своєрідної моделі суспільства. Цей процес може протікати з різним ступенем успішності.

Соціометричний статус є одним із найсуттєвіших параметрів положення особистості в групі однолітків. Наявність в групі (колективі) осіб, які займають різні положення, неминуче ставить питання про детермінацію цих різниць, які є важливішою міждисциплінарною проблемою.

Я.Л.Коломінським виділяються дві системи факторів, від яких залежить положення людини в системі особистих взаємовідносин. По-перше, якості самої людини, а по-друге, характерні особливості тієї групи, відносно якої вимірюються її положення. Одне і те ж сполучення особистих якостей може обумовлювати зовсім різні положення людини в залежності від тих групових стандартів, вимог до людини, які склались в даній групі

Тривожність як властивість особистості багато в чому спричиняється поведінкою суб'єкта. У кожної людини існує свій оптимальний або бажаний рівень тривожності - це так звана корисна тривожність, призначення якої є забезпечення безпеки суб'єкта на особистісному рівні. Рівень тривожності показує внутрішнє відношення людини до певного типу ситуацій і подає непрямую інформацію про характер взаємин з однолітками й дорослими в родині, школі та в інших установах.

Ю.Ю.Гльіна,

К.С.Віноградова

Національний університет цивільного захисту України

м. Харків

ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ З ВАДАМИ ЗОРУ

Велику частину інформації ми отримуємо за допомогою зорового аналізатора, за рахунок чого будемо картину оточуючого нас світу. Якщо у людини спостерігаються порушення, пов'язані із зоровим аналізатором, це викликає значні труднощі не тільки у взаємодії з навколишнім світом, з можливостями більш швидкої адаптації, але й у виборі професії, самоактуалізації, ускладнює комунікацію.

Адаптація відбувається на фізичному, психологічному та соціальному рівнях. Для того, щоб на психологічному та соціальному рівнях вона була успішною, людині потрібно знати і приймати свої індивідуальні особливості. Кожна людина прагне пізнати себе і зайняти найбільш комфортне місце в суспільстві. Ми

перебуваємо в постійній взаємодії як з оточуючим нас світом, так і з внутрішнім. Причому, цей процес двобічний. Від того, як ми до себе ставимося, залежить образ побудови відносин з оточуючими нас людьми, а також вибір життєвого шляху, наше самопочуття. На наше сприйняття себе впливає й те, як нас сприймає навколишній світ.

Особистість - це відносно стійка система соціально значущих рис, що характеризує індивіда як члена того чи іншого суспільства або спільноти. Іншими словами, для становлення та прояву особистісних якостей істотно значення має соціум. Якщо властивості темпераменту чи риси характеру можуть виявлятися незалежно від соціального оточення, то якості особистості неможливо проявляти поза спілкуванням і взаємодією з людьми або іншими живими істотами.

Основними відмінностями особистісних якостей від характерологічних рис є: ступінь вольової регуляції поведінки, використання моральних якостей, світоглядних установок, схильностей і соціальних інтересів при виборі системи вчинків. Якщо вчинок або система вчинків як відображення особливостей характеру здійснюються в силу виробленої та засвоєної індивідом традиції, звичці і до певної міри є автоматизованими, то в рамках особистісних якостей вони опосередковуються мотивами, інтересами, схильностями, потребами і регулюються за допомогою вольових актів.

У свою чергу стати особистістю означає, по-перше, зайняти певну життєву позицію, насамперед визначити моральні пріоритети, по-друге, достатньою мірою усвідомити її і нести за неї відповідальність, по-третє, затверджувати її своїми вчинками і справами. Заняття життєвої позиції і вироблення для неї певних особистісних якостей визначається особистісним змістом, особистісним значенням, які повинні відповісти на питання навіщо коєсть та чи інша дія.

Однією з важливих характеристик особистості є ціннісна орієнтація, або особистісні цінності. Під особистісними цінностями розуміють усвідомлені і прийняті людиною загальний смисл її життя. Індивід у процесі становлення особистісних якостей опановує філософію життя, робить ранжування цінностей в залежності від моральної спрямованості вирішує найбільш важке питання про сенс життя.

Важливим параметром особистості вважається орієнтація його цілей і потреб.

Оскільки людина не тільки накопичує інформацію про себе, але і переживає певне ставлення до цієї інформації, то наступним питанням, яке нас цікавить є самооцінка.

Самооцінка має комплексний характер, оскільки поширюється на різні прояви особистості - інтелект, зовнішні дані, успішність у спілкуванні тощо. Вона також є динамічною, так як може змінюватися протягом життя.

Самооцінка включає в себе вміння оцінити свої сили і можливості, поставитися до себе критично. Вона становить основу рівня тих завдань, до вирішення яких людина вважає себе здатною. Самооцінка може бути адекватною і неадекватною. Характер самооцінки визначає формування тих чи інших якостей особистості.

Наступна категорія яка розглядається у нашій роботі є свідомість, самосвідомість та процес самопізнання. Самопізнання як процес виступає як прояв форм специфічної активності, отже в його основі також лежить потреба, яку можна назвати потребою в самопізнанні.

У своїй роботі ми зосередили увагу на вивченні психологічних особливостей особистості з патологією зору. Досліджуваними були обрані учні інтернату сліпих м. Харкова. Вивчалась загальна самооцінка, діагностувався рівень невротизації, визначався рівень фрустрації, самопочуття, активності та настрою. Нами були вивчені змістовні характеристики ідентичності особистості.

Для досягнення висунутої мети ми використали комплекс наступних *методик*: методика діагностики рівня невротизації Л. І. Вассермана, методика вивчення загальної самооцінки за допомогою процедури тестування Г. Н. Казанцевої, що спрямована на діагностику рівня самооцінки особистості, методика визначення стану фрустрації В. В. Бойко, методика САН, що спрямована на діагностику самопочуття, активності та настрою, та тест Куна – Макпартленда для вивчення змістовних характеристик ідентичності особистості.

Результати щодо вивчення фрустрованості свідчать про те, що досліджувані мають стійку тенденцію до фрустрації.

Результати рівня невротизації свідчать про те, що учням здебільшого притаманний середній рівень. Це свідчить про часте їх хвилювання за себе та своїх близьких, у них достатня емоційна збудливість, тривожність, розгубленість, спостерігаються деякі труднощі у спілкуванні.

Аналіз показників самооцінки дозволив визначити у них середній рівень

Діагностика самопочуття, активності та настрою надала наступні результати: 64,71% дітей мають гарне самопочуття, 23,53% знаходяться у стані благополуччя, а в свою чергу 11,76% мають погане самопочуття. Показник активності свідчить про високу активність у 47,06%, середню - у 35,29% та низьку - у 17,65%. Гарний настрій характерний для 52,94%, нормальний 23,53%, та поганий 29,41%.

Вивчивши змістовних характеристик ідентичності особистості, ми виявили, що «Соціальне Я» знаходиться у наших досліджуваних на середньому рівні. Це свідчить про нормальну диференційованість і про достатнє усвідомлення своїх соціальних ролей. Показник - «Комунікативне Я» є здебільшого не сформованим у респондентів. Отже, учні не готові до повноцінної комунікації ні між собою, ні з оточуючим середовищем за межами інтернату.

«Дієве Я» недостатньо диференційоване у 52,94% дітей, та зовсім не сформоване у 11,76%, що свідчить про низьку включеність у діяльність та її схематичне виконання. Ця діяльність не несе за собою задоволення. В свою чергу 29,41% мають середній показник і лише 5,88% високий, що говорить про задоволення тим, що людина робить.

Однією з ключових проблем для даної групи досліджуваних є проблема недиференційованості «Перспективного Я», так як відсутність ознаки характерна для 82,35% респондентів. У них відсутні плани на майбутнє, вони не бачать життєвих перспектив.

Нами була виявлена заміна цінностей, яка проявляється в тому, що позитивні якості оцінюються як негативні, і навпаки. Це формує специфічну систему цінностей, яка допомагає будувати учням відносини у межах навчального закладу, але робить їх неадаптованими у соціумі і несе за собою масу складнощів.

Таким чином, на основі отриманих даних ми можемо зробити **висновок** про те, що учні не адаптовані до оточуючого світу за межами виховного закладу, вони потребують соціально-психологічної допомоги з метою підвищення рівня соціальної адаптації.

інтегративну характеристику, що містить у собі сукупність базових компонентів професійної культури та професійної компетентності, які й дозволяють йому бути конкурентоспроможним на ринку праці, тобто бути професійно мобільним. С. Капшина вивчала професійну мобільність майбутніх інженерів та запропонувала модель, що представляє системний комплекс компонентів і структурних блоків, які розкривають мету, зміст, методи, форми й умови формування професійної мобільності. Реалізація розробленої автором моделі дозволяє стимулювати й мотивувати професійний розвиток, активізувати професійно-особистісний потенціал, формувати метапрофесійну освіту, здобувати досвід кваліфікованого виконання професійної діяльності, розширити зміст навчальних програм, забезпечити суб'єкт-суб'єкту взаємодію всіх учасників професійно-освітнього процесу.

Г. Ложкін вивчає професійну мобільність у взаємозв'язку з професійною ідентичністю особистості та пропонує професійну мобільність розглядати як інтегративну якість, що поєднує в собі сформовану внутрішню потребу особистості у змінах, розвинені когнітивні здібності й певні особистісні якості, а також знання та вміння, що визначають готовність до прийняття рішень при змінах у професійній діяльності.

За визначенням В.П. Казміренка, професійна мобільність особистості, як механізм її адаптації, взаємопов'язана з процесом суб'єктного становлення особистості й має різні рівні виразності, що корелюють із такими характеристиками суб'єкта, як активність, самодетермінація, саморегуляція, саморозвиток, самовдосконалення. Професійну мобільність фахівця автор розуміє як механізм адаптації, що дозволяє йому керувати ресурсами суб'єктності та професійною поведінкою.

На думку Є.А. Іванченко, професійна мобільність фахівця – це не лише його здатність змінювати свою професію, місце й рід діяльності, а й уміння приймати самостійні й нестандартні рішення, спрямовані на підвищення рівня свого професіоналізму, здатність швидко опановувати нове освітнє, професійне, соціальне й національне середовище. Подібні результати отримала Л. Меркулова, яка основні компоненти професійної мобільності характеризує за допомогою таких категорій: «готовність» до діяльності й «адаптивність» – здатність до оперативної реалізації результатів підготовленості, що надзвичайно важливо при існуванні в умовах конкурентного середовища. Відтак, за Л. Меркуловою, професійна мобільність – це властивість особистості фахівця, що інтегрує професійні компетенції (інваріантні, мотиваційно-ціннісні, технологічні, рефлексивні), й адаптивно важливі якості (емоційно-вольові, комунікативні, інтелектуальні, етичні), які є її структурними компонентами.

Отже, мобільність безпосередньо пов'язана із процесом професіоналізації особистості. Важливим чинником мобільності виступає освіта, що здобувається у процесі професійного становлення, професіоналізації. Більшість дослідників розглядають професійну мобільність особистості як певний інтегративно-психологічний феномен і вважають, що вона є результатом тривалого розвитку особистості професіонала під впливом соціальних умов.

Наукове видання

**Матеріали
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“ДІЯЛЬНІСНО-ПОВЕДІНКОВІ ФАКТОРИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ
ЛЮДИНИ” (28-29 листопада 2014 року).**

Відповідальний за випуск – І.О. Філенко
Комп’ютерна верстка – І.О. Філенко

Підписано до друку 12.11.2014
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура «Таймс». Умов. друк. аркушів 18,0
Тираж 300 прим. Зам. № 11

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
61002, м. Харків, вул. Артема, 29

Видавництво ТОВ «Щедра садиба плюс»
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи:
серія. ДК № 4666 від 18.12.2013 р.
61052, Україна, м. Харків, вул. Ярославська, 11.
(057) 754-49-42

Надруковано у ТОВ «Смуґаста типографія»
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 28а.